

Schloss Rundāle

August 2024
Teil 2

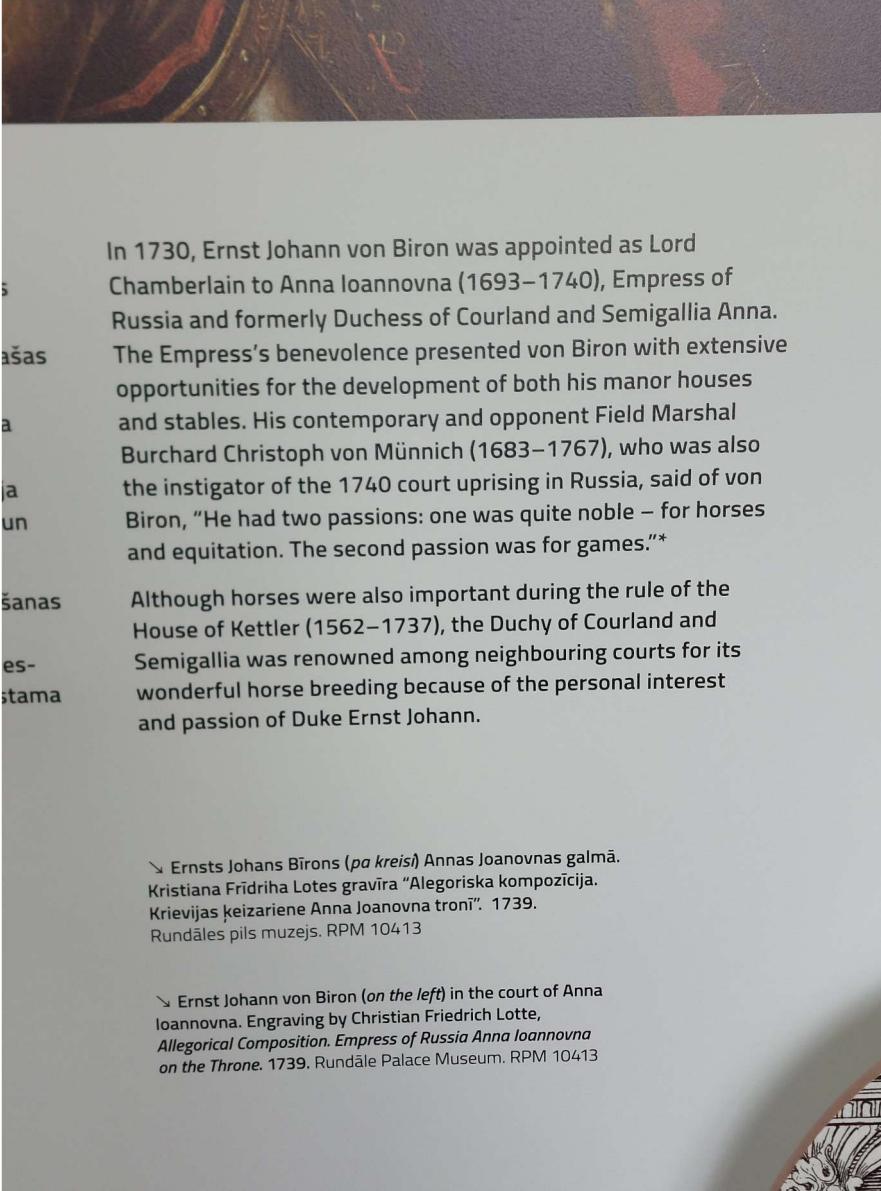

culina

De equis

5
s

ašas

a

ja
un

šanas

es-
stama

In 1730, Ernst Johann von Biron was appointed as Lord Chamberlain to Anna Ioannovna (1693–1740), Empress of Russia and formerly Duchess of Courland and Semigallia Anna.

The Empress's benevolence presented von Biron with extensive opportunities for the development of both his manor houses and stables. His contemporary and opponent Field Marshal Burchard Christoph von Münnich (1683–1767), who was also the instigator of the 1740 court uprising in Russia, said of von Biron, "He had two passions: one was quite noble – for horses and equitation. The second passion was for games."*

Although horses were also important during the rule of the House of Kettler (1562–1737), the Duchy of Courland and Semigallia was renowned among neighbouring courts for its wonderful horse breeding because of the personal interest and passion of Duke Ernst Johann.

→ Ernsts Johans Bīrons (*pa kreisi*) Annas Joanovnas galmā.
Kristiana Frīdriha Lotes gravīra "Alegoriska kompozīcija.
Krievijas ķeizariene Anna Joanovna troni". 1739.
Rundāles pils muzejs. RPM 10413

→ Ernst Johann von Biron (*on the left*) in the court of Anna Ioannovna. Engraving by Christian Friedrich Lotte, *Allegorical Composition. Empress of Russia Anna Ioannovna on the Throne*. 1739. Rundāle Palace Museum. RPM 10413

1730. gadī Ernstu Johānu Birēnu iecīla par Krievijas impērijas Anna Ioannovas (1693–1740) agrākās Kurzemes–Zemgales hercogēnas Anna, virkāns barkungu. Keizarienes labvēlēs Birōnas, Bironas pāstāvēja arī vairākās dzīvošanas vietas. Viņa lāčpavāks un sponētās, Krievijas 1740. gadi galma apvērsuma vadītājs Feldmaršals Burhards Kristofs Minnihs (1683–1767) par Birōnu saicīj: „Viņam bija divas kailības: viena diegēm cildēm – uz zīgiem un jāšām. Otra kailība bija spēle.”

Lai gan zīgi bija svārīgs hērtējs, tā patēriņš vīzītās tālki (1562–1737), tiell hercoga Ernsts Johāna Kurumesoniskās interešas un atrāšanās dēj Kurzemes–Zemgales hercogēta apskaitējošajās grāmatās bija pazistama ar lieksto zīgozīpu.

Kurumeses hercogs Ernsts Johāns, Bezmīdens mākslinieks
par Ludvīgu Karēnu prototipa. Akmens, 1740.

Lielā Rīgas vīzītās veltīto muzeju inv. Nr. 38961

Duke of Courland Ernst Johann. Unknown artist after the
prototype by Louis Caravaque. Russia, 1740.
National Museum of Latvia Collection, Inv. No. 38961

*Mānes E. X. Zemgales–Zemgalesgrāmatu rāpda
Rīga, Cēsis/Cēsīspils 1874. C. 67

In 1730, Ernst Johann von Biron was appointed as Lord Chamberlain to Anna Ioannovna (1693–1740), Empress of Russia and former Queen of Poland and Electress of Brandenburg. The position brought him numerous opportunities for the development of both his manor houses and estates. His contemporary and opponent Field Marshal Burhard Christoph von Münnich (1683–1767), who was also the head of one of the 17th century uprising, once said of von Biron: "He had two passions: one was quite noble – for horses and equitation. The second passion was for games."

Although horses were also important during the rule of the House of Kettler (1562–1737), the Duchy of Courland and Semigallia was renowned among neighbouring courts for its wonderful horse breeding because of the personal interest and passion of Duke Ernst Johann.

„Ernst Johāns Birēns par medī. Šādos īzveidējās gāmā
krustnieki Frīdrīhs Lüders grāvīs. Negrāpiks kompozīcija
bezveidīgās keizarienes Anna Ioannovna fronte. 1739.

Bundesmēs pils muzejs. BM 104173

„Ernst Johāns von Biron (on the left) in the Court of Anna
Ioannovna. Engraving by Christian Friedrich Lüders
Allegorical Composition. Empress of Russia Anna Ioannovna
on the Throne 1739. Russian State Hermitage Museum. St. Petersburg

Hercogs Pēteris. Frīdrihs Hartmans
Barizjens (1724–1796). 1781.
Rundāles pils muzejs. RPM 177

Duke Peter. Friedrich Hartmann
Barisen (1724–1796). 1781.
Rundāle Palace Museum. RPM 177

Hercoga Pētera
pirmā sieva Karoliņe Luīze,
dzim. Valdekas princese,
Johans Heinrichs Tīsbeins (1722–
1789). Ap 1765. Oziņas
pēcnācēju īpašums

Duke Peter's First Wife
Caroline Louise, born Princess
of Waldeck. Johann Heinrich
Tischbein (1722–1789).
Circa 1765. Property of the
descendants of the family

Thoroughbred horses are
afforded court
In 1765

braucieni ar raganām sniegotā māzīdālīem. Pēters Giseis (1621–1686). Nostājmakslas izstāžu nākotnē.

braucienas kriju kamandras, līdz
tākai vēlāk tādēļ partizāns un
līdzīgi. Kristaps Brod
monumente. 18. gs. sāgūs. Latv
pilsētas muzeja un
Universitātes Akademijas
muzejā. Inv. NR BMG 9073 A

Y, ces chevaliers représentants

*Première Journée : Roger et les autres chevaliers enchantés dans l'île d'Alaine
cum privilegio Regis*

Zirgi hercogistes dzīvē

Horses in the Life of the Duchy

I gandrīz ikviennā hercogistes
atrā mūžā bija stallis, un
rībā ar zirgim bija

Taču ipašos gadujumos zirgiem
estakus uzdevumus vājai pat
nu.

ungales hercogistē bija aktīvis
,, kurā iesaistījās muižnieki un cīti
,, Taču devētajā „zirgu dienestā” jeb
enestā“ zirgus izmantoja gan
m un darbam, gan kaujās, ja zirgu
kā galotnījā vai smagi ievainoja,
izvīja bija ipāši apdraudēta. Ja krita
pretnieka paturēja zirgu kā vērtīgu
pijumu.

I likumdošanas bīna hercoga pārīzī, un
i sociālais mērķis bija tuvināt statusu
un tās dažādos mužķīneibas pārstāvju
iņuomu pilnā nodarbe, atsvaidinot galma
pi reglementāro ikdienu. Mediņas organizēja
kā valēzogās platiņas, dēvētās par zvēru
briežu dārzemē. Tādi atradās pie hercoga
Rundālē, Lūstē un Zaleniekiem. Hercoga
enestā bija profesionāli mednieki – piemēram,
7. gadsimta beigās galīgi bija 16 mednieku
līdzīgi, četri mednieki ar piekūniem (Falkni vel
Beizjägeri) un astoni strēlnieki (Schützen).

Horses were an integral part of almost every aspect of the life in the Duchy. Every manor house had a stable, and interaction with horses was part and parcel of everyday life. However, horses were entrusted with more unusual tasks or even afforded a symbolic role on special occasions.

The Duchy of Courland and Semigallia also had an active military service, with the involvement of noblemen and other fief holders. Horses were used for both transport and work, as well as in battle in the so-called "horse service" or "riders' service". If a horse was killed or severely injured during a battle, the life of the rider was in great danger. If the rider fell, his opponent kept his horse as a valuable spoil of war.

The Duke was responsible for hunting legislation, and the social goal of hunting was to foster closer ties between the representatives of the nobility of various standing in terms of status and culture by means of an exciting activity, thus refreshing the stringently regulated everyday life of the court. Hunting was organised in open or fenced areas, known as game reserves or deer parks. Such were located alongside the Duke's palaces in Rundale, Lūste, and Zalenieki. The Duke had professional hunters in his service – for example, at the end of the 17th century, the court contained 16 hunters (Jäger), four hunters with falcons (Falkner or Beizjäger), and eight marksmen (Schützen).

↑ Jātnieku sacensība par gredzenu
Versalas dārza. Izraels Silvestrs (1621–
1691). Gravīra. 17. gs. Rundāles pils
muzejs. RPM 12903

↑ Riders Tilting at the Ring in the
Garden of Versailles. Israël Silvestre
(1621–1691). Engraving. 17th century,
Rundale Palace Museum. RPM 12903

← Kaujas aina ar Jātniekiem. Jans van
Hichtenburgs (1647–1733). 18. gs
Rundāles pils muzejs. RPM 12669/1

← Battle Scene with Riders. Jan van
Hichtenburg (1647–1733). 18th century,
Rundale Palace Museum. RPM 12669/1

→ Medības ar piekūniem. Nezīnāms
autors (vācu skola). 18. gs. Rundāles
pils muzejs. RPM 11946/7

→ Hunting with Falcons. Unknown
artist (German School). 18th century.
Rundale Palace Museum. RPM 11946/1

↓ Zirgi izmantoji ari bēru ceremonijās.
Hercoga Frīdrīha bērēs 1643. gada
pavadītā gāja kājām, un pa priekšu
likvidētam veda sešus melni segtus
zirgiem, kas nesa hercoga reģaliju.
Galēji vadīja ipāši tērps "seru zirgs".

↓ Horses were also used in funeral
ceremonies. At Duke Friedrich's
funeral in 1643, mourners walked on
foot, while the hearse was pulled by
six horses covered in black bearing
the Duke's regalia. The procession
was led by a specially adorned
"mourning horse".

↓ Kurzemes hercoga Frīdrīha bēru ceremonija
1643. gada Juhana Kristiāna Brökes kopīgā
krustuzīmē ar buršu portrets. Āboliens
Latvian National Museum of Art, Riga.

**1654. gadā Kurzemes-Zemgales hercoga
Jēkaba (1610–1681) un Brandenburgas
princeses Luīzes Šarlotes (1617–1676) kāzas
Kēnigsbergā demonstrēja "graciozu zirgu
baletu" ar septiņiem tatāru zirgiem, kurus
hercogs bija atvedis līdzī no Kuldīgas.**

In 1654, a "graceful equestrian ballet" with seven Tartar horses which the Duke had brought with him from Goldingen was presented at the wedding of Duke Jacob (1610–1681) of

Zirgs

The Horse

Vines galma sūtīns Krievijas galīm grāfs

Oštēins (Johans Frants Heinrihs Karls
Sebastians fon Oštēine, 1692–1742) iekļojs:
"Kad Birona rūnu par viai ar zirgiem virs runā
kā cilvēks, bet, kad viņš runa ar vāri par
cilvēkiem, tad viņš runa kā zirgs."** Ne visi
Ieredzēja Krievijas imperatorēs Annas
Ivanovnas favorītu Bironu, tāču pat politiska
pretnieka komentārs atkālēja hercoga
milestību pret zirgiem. Domājams, tā
veicināja zirgu labutību hercogistē, tātū
ieviešot jaunu konflikts, atkarība no
hercogistes īstekas reālumumam, kā arī
vērtīgo spārnu ietekmi uz zirgu skaitu.
Stalos un tērpas aizbūvēšas jeb kāvīnas bija
mainīgas. Lai militāru draudiem gadījumā
pasargātu vērīgulos zirgiem, tās evakuāja uz
drošākām teritorijām. Lietuvā un Polijā,

Zirga kermena daļu nosaukumi un atlakšanas vietas
Names and locations of the body parts of a horse

KERMANA DALU NOSAUKUMI UN ATLAKŠANAS VIETAS
PARTS OF THE BODY
1) Piekr. / Forehead
2) Cepta / Temple
3) Urvci / Ear
4) Ganāl / Ganche(?)
5) Losas / Lips
6) Valsi / Nostril
7) Mora / Chin
8) Zoks / Chest
9) Apjomums uz rodu, "barda" /
"bulwark" (on the neck)
10) Kake / Neck
11) Kopejs / Mane
12) Piekr. repobs / Forelock
13) Piekr. vīnes / Mane
14) Saugsts / Withers
15) Piekr. / Shoulders
16) Dzirbs / Throat
17) Hovei / Coat
18) Apakšvēlē / Lower lip
19) Apakšvēlēs vīnes / Lower lip, at
the junction of the mouth and nostril
20) Piekr. polijs / Point of the poll
21) Vārzi / Pastern
22) Redzvīdijs / Cannon bone
23) Vārzi / Pastern
24) Vārzi bečhava / Fetlock joint
25) Skāra latupīnības vīzla / Octagon (arm) joint
26) Skāra latupīnības vīzla / Octagon (arm) joint
27) Vārzi zemēja, čiās pie naga / Pastern (lower fetlock joint)
28) Vārzi / Pastern
29) Sķēķi, past. vīnes / Pastern joint
30) Sķēķi, vārzi / Pastern joint
31) Piekr. vīnes / Poll
RUPPIES / RUMPS
32) Māpreks / Back
33) Sāni / Legs
34) Rāpu / Belly
35) Rāpji / Belly
36) Rāpji / Belly
37) Rāpji / Belly
38) Rāpji / Belly
39) Rāpji / Belly
40) Rāpji / Belly
41) Rāpji / Belly
42) Rāpji / Belly
43) Rāpji / Belly
44) Rāpji / Belly

KERMANA AIZMUGURĀJAS DALAS / REAR PARTS OF THE BODY

45) Sternīte / Tail
46) Sternīte / Tail stretē
47) Sāliņš pie rāpjiem / Buttstocks
48) Sāliņš pie rāpjiem / Buttstocks
49) Čiks / Croup
50) Čiks / Croup
51) Zāns / Crupper
52) Zāns / Crupper
53) Zāns / Crupper

Zirga kermena daļu nosaukumi,
16. gs. grāvija. Zīmējums autors –
Salomon J. Stots (1609–1752).
No grāmatas "Jātnieku skola,
ieviešot zināšanās par zirgu, tā
apjomu un kopšanu ar attēliem
dotajām tehniskām...". Teksta
autors – Fransis Robisons de la
Geriniex (1688–1751). Francijas
Nacionālā bibliotēka

Names of the Body Parts of Horses.
16th century engraving. Author of the drawing – Salomon Stots (1609–1752), German equestrian
Cours. From the book Equestrian
School, including knowledge about the construction and care with
images in the illustrations...".
Author of the text Francois
de la Geriniex (1688–1751). Bibliothèque nationale
de France

** École de cavalerie, containing the
connaissance, l'instruction et la
conservation des chevaux. Avec
une table douce / par
M. de la Guérinière (1688–
1751). Bibliothèque nationale
de France

Zirgu civilizācijas noslēgums

The End of Equine Civilization

18. gadsimta beigās hercoga Pētera Jelgavas stājos vienlaikus strādāja vairāk nekā 100 cīlēku, kas rūpējās par zirgiem, sagatavoja tās izjātēm un braucieniem, apseglojot val lejzdot un izjodzot vairākas reizes dienā. Stāji bija soraibā epients – gandrīz pastāvīgi kaudzēja amatnieku darbarīki, un zirgiem bija jāpierod gan pie nepārtrauktās siodzes, gan darba dienas.

Apdzīmības laikmeta zirkopi un vīna zirgu spilgti ilustrē 1775. gads Zviedrijā izdotā Svena Samuelssona "Lieliski un vaudzīgi zirgu grāmata". Tājā apkopotas atzinās un padomi, kā noverēt zirga stāvlīķi un vīnam palīdzēt. Lai pārliecinātos, vai zirgs ir vesels pēc gara ceļojuma, kas bija ierasta prakse 18. gadsimta, vajag vērot: "Ja pēc lejoga nonemšanas zirgs izpuš garu, sprauslāšozi izelpu, elpu vienmērīgi, vārtās pa zemi un, piecelties kājis, nosprauslājas un norupurinās, tad zirgs ir vesels".

Zirgs fundamentalais piensums civilizācijai spilgti apjauzams pēc apraksta, kas vēsta par titālu nodrītu zirgu, kam grūti elpot: "Nobolejiet vīna nasis uz trim elpām, tad hujiet izpūt gaisu un stāvējiet vīnu uz priekšu un mākslīkām. Šādi tam bieži māsi un vārtās parādīsies. Nodrošiniet, ka šāmu uzturēsim, kad zirgs ir nobūvis, spēkīgi izmazējet vīna kalus un vēnas ar salmu saiju, lai iekustinātu asinis. Var nolaist asini no plauku vēnas. Kad tas viss izdarīts, iedodiet vīnam saiju ūdeni samitrītā sienā, pēc tam sausiu sienu. Laujiet dzert ūdeni, kurai bijusi ielikta nokaitēta dzēriņa. Padomis mījas talakā īterbežotā zināšanās medicīna ar patiesām rūpēm un uzmanību.

At the end of the 18th century, at any one time more than 100 people worked at the stables of Duke Peter, taking care of the horses, preparing them for riding and journeys, saddling, harnessing and unharnessing them several times a day. The stables were a hive of activity – craftsmen's work tools banged away almost continually, and the horses had to get used to the continuous workload and work activities going on around them.

The stableman of the Enlightenment era and his horse are vividly illustrated in Sven Samuelsson's *The Excellent and Essential Horse Book* published in Sweden in 1775.¹ It is a compilation of insights and advice on how to assess the condition of a horse and how to help it in order to tell if whether a horse is healthy after a long journey which was common practice in the 18th century, one needs to observe the following: "After removing the horse, the horse exhales a long, snorting breath, breathes evenly, rolls about on the ground and, upon rising to its feet, snorts and shakes its head, then the horse is healthy".²

One can easily discern the fundamental contribution of a horse to the creation from the description of a horse driven to the point of strangled for breath. "Block its nostrils for three breaths, then allow it to breathe out, and spend an hour walking him back and forth, blocking its nostrils from time to time and encouraging it to snort". Do not give it anything to eat or drink. When the horse is dry, massage its body with oil. When the horse is wet, rub it with oil and when it has been soiled, give it a handful of hay. Glycerin in water, followed by dry hay. Let it drink water that has had red hot iron put into it". The advice is a mixture of the limited medical knowledge of that time and genuine care and attention.

¹ Rundāles pils kareļu pagalms
Hans Purvīns (1920–2006).
1948. Zīmējums Rundāles pils
muzejam. RPK 12830, 3. attēls

The Carriage Yard of Rundāle Palace. Hans Purvīns (1920–2006). 1948. Drawing. Rundāle Palace Museum; RPK 12830, Image No. 3

→ Hanis Purvīns zīmējis
Rundāles pils un zirgs, budams
Mākslas akadēmijas students.
1948. Rundāles pils muzejs;
RPK 12830, 3. attēls

Hanis Purvīns drew Rundāle

Palace and horses during his

studies at the Art Academy.

1948. Rundāle Palace Museum;

RPK 12830, Image No. 16

² Samuelsson S. Den förtrollféliga och iförfärliga hästeboken
Sverige, 1775.

"No visiem radījumiem, kas radīti cilvēcām peļņai un priekam, zirgs ir izcilākais, un tāpēc jāšanas prasme ir ļoti liels kvalitatīva cilvēka vai džentlmena sasniegums."

"Of all the creations created for man's profit and pleasure, the horse is the most outstanding one, and therefore equitation is a tremendous accomplishment for any quality person or gentleman."

